

Practicum begrippenlijst

Hoofdstuk 1: Observeren eenvoudig?

Attributie: betekenis toekennen aan iemand anders of jouw eigen gedrag.

Eerste indruk: info over een persoon (zowel uiterlijk als attributies) die je opneemt wanneer je iemand voor de eerste keer ziet.

Expliciteren: bewust stilstaan bij inkomende info (prikkel) en hier extra aandacht aan geven.

Expliciet geheugen: alles wat je onthouden hebt juist omdat je er bewust bij stil stond en dit extra aandacht gaf.

Impliciet geheugen: alles wat je automatisch hebt onthouden door info (of prikkels) op te nemen zonder er bij stil te staan.

Informatieverwerking: proces om formatie te verwerken, bestaande uit 4 componenten namelijk: op bewuste wijze info opnemen; gerichte inspanning doen (aandacht geven) om bepaalde info te verzamelen; dit aan de hand van het gebruik van de zintuigen; en deze info bijhouden/ registreren.

Lichaamstaal: alles wat iemand doet met zijn lichaam en hierdoor 'signalen' uitzendt.

Non-verbaal gedrag: alle communicatie die zonder woorden worden overgebracht.

Observatiesessie: sessie/periode dat je observeert

Perceptie: proces waarbij prikkels, opgevangen adhv zintuigen worden opgeslagen in de hersenen waar ze 'bewerkt' kunnen worden. (Eerst op kortetermijngeheugen en enkele delen hiervan worden doorgestuurd en 'bewaard' in het langetermijngeheugen).

Registreren: bijhouden/ opslaan.

Selectiviteit: proces waarbij je hersenen 'kiezen'/'filteren' welke prikkels ze opnemen om te verwerken, op te slaan en terug op te halen.

Subjectiviteit: gekleurd/vertekend iets bekijken, beïnvloed door (eigen mening).

Verbaal gedrag: alle communicatie die met woorden wordt overgebracht.

Waarneming: prikkels die je opvangt dmv je zintuigen (zonder al betekenis aan toe te voegen).

Zelfobservatie:

Hoofdstuk 2: WWW observeren

'Biased viewpoint'-effect: als insider bij participerende observatie leg je altijd een zekere mate van selectieve perceptie en interpretatie aan de dag. Enerzijds begin je zelf aan je rol als observator met je eigen referentiekader en dus ook je eigen waarden en normen. Anderzijds krijg je een bepaalde soort invalshoek opgelegd waar je je visie uit moet laten vertrekken door de rol die je als participerende persoon op je neemt.

Controle - effect: dit betekent dat je als deelnemer zelf ook actief het observatiegebeuren beïnvloed. Vanuit je rol als deelnemer is de kans groot dat je het groeiproces wijzigt (omdat je er zelf ook in meedoet).

Deductief denkproces: proces waarbij je van een vooraf opgestelde observatievraag afleidt welke gedragingen je concreet moet waarnemen om tot een consistent en valide besluit te komen.

Directe informatieverzameling: zie inductief denkproces.

Experiment:

Explorerende observatie: verkennende observatie. Wanneer je nog niet veel info hebt over een

bepaald onderwerp/thema/observatieobject en je dus nog niet precies weet wei en/of wat je gaat observeren, dan observeer je zo'n beetje alles.

Event: het kleinste gedragselement dat op zich nog een betekenisvol geheel vormt.

Flexibiliteit: aanpassingsvermogen in verschillende omstandigheden.

gewenningsperiode: vermindering van effect door lange tijd te hebben ervaren. Periode waarin je activiteiten van de geobserveerde gaat bijwonen zodat deze aan je aanwezigheid gewend raakt voor de echte observatie begint.

Inductief denkproces: van de waarneming trachten terug te keren naar de onderliggende eigenschap.

Inhoudsanalyse: analyse/verklaring van wat iets wil zeggen.

Innerlijke processen:

Insider-perspectief: perspectief/visie waaruit je vertrekt als participerende persoon.

Interviewen: vragen stellen om info te vergaren.

Molair gedragsniveau: hier wordt gekeken naar de waarnemingen van grote betekenisvolle gedragseenheden bij groepen of individuen.

Multidirectionaliteit van gedrag:

Niet-participerend observeren: observeren zonder deel te nemen aan het gebeuren of de interacties.

Observator-effect: verwijzing naar de invloed van jouw zichtbare aanwezigheid als observator op het gebeuren, op het gedrag en/of op het de interacties waarover je info wilt verzamelen.

Observeren als professionele methode: een wetenschappelijk verantwoorde methode (manier waarop) om gedragsinfo te verzamelen over anderen en jezelf.

Outsider-perspectief: perspectief/visie waaruit je vertrekt als niet-participerende persoon.

Observatorrol: rol die je vervult als persoon om te observeren ($\neq$ rol die je vervult wanneer je participeert en je in de groep een rol aangewezen krijgt, dit is de andere).

Observatorstatus:

Operationaliseren: 'werkbaar maken'; een observatievraag tijdens de uitvoering van een stappenplan uitwerken tot concrete methoden om het gedrag systematisch waar te nemen.

Participerend observeren: zelf volop deelnemen aan het gebeuren of de interacties én gelijktijdig observeren.

Psychologisch construct: psychologische eigenschap die je wilt meten. Vb: mate van agressiviteit.

Realiteitsgraad:

Sociale wenselijkheid: een persoon zal gewenst gedrag meer vertonen en ongewenst gedrag minder omdat het zo 'hoort' of omdat het zo 'juist' gehandeld is.

Steekproef:

Systematische observatie: veronderstelt dat je weet wie en wat je gaat observeren en met welk doel. (het ligt al vast op voorhand)

Toetsende observatie: een hypothese verifiëren met specifieke verwachtingen van hoe gedrag en interacties zullen voordoen. (alleen mogelijk wanneer je een afgebakende vraag hebt en over voldoende voorinformatie beschikt)

Vrije observatie: veronderstelt dat je de gedragingen en de concepten waarover je info wilt hebben nog grotendeels moet ontdekken (zonder vooraf bepaald schema). Deze observatievorm dient veelal als vooronderzoek en is explorierend van aard.

Waarneembaar gedrag: prikkels die je kan opvangen met je zintuigen.

Hoofdstuk 3: Gedragsobservatie en het brein

Selectiviteit van de waarneming

Accommodatie: Beelden of kenmerken aanpassen omdat de informatie nieuw is en nergens ingepast kan worden. (pas als het niet anders kan).

Assimilatie: Nieuwe waarnemingsgegevens inpassen in vooraf bestaande beelden.

Bewustwording:

Constructie van de werkelijkheid: Een deel van de werkelijkheid. Het evolueert door de verschillende waarnemingsgegevens waarover je beschikt.

Equilibrium: Een middenweg vinden, een evenwicht vinden. Het brein probeert dus een 'equilibrium' te vinden tussen een overvloed aan inkomende stimuli en een haalbare hoeveelheid die de hersenen bereiken.

Fundamentele attributiefout: wanneer een ander faalt verklaar je dat door interne persoonseigenschappen, wanneer je zelf faalt door externe omgevingskenmerken.

Functionele grenzen: De inspanning die je levert moet een nut hebben.

Homeostase: neiging van de waarneming om automatisch en onbewust bestaande beelden te willen behouden.

Plasticiteit: aanpassingsvermogen

Principe van plezier vs ongemak: Je zal sneller inspanning leveren om je gedrag te wijzigen wanneer je er meer nadeel of ongemak aan ondervindt.

Schema: mentale beelden die we vormen van de werkelijkheid.

Self-fulfilling prophecy: Datgene wat je verwachtte komt uit doordat je je naar je verwachting gedraagt.

Subjectiviteit perceptie: Verwijst naar de manier waarop het brein stimuli bewerkt en interpreteert. Een persoon heeft onbewust en automatisch de neiging nieuwe informatie te integreren in vooraf bestaande beelden. Ook wel schema's genoemd.

Tipping point: Het moment waarop de onbewuste perceptie van de verhouding tussen plezier en ongemak zodanig wijzigt dat je bereid bent je zienswijze te herzien coherent met de objectieve waarnemingsgegevens.

Veranderingsblindheid:

Werkelijkheidsblindheid: Ondermeer de self-fulfilling prophecy zorgt ervoor dat je de werkelijkheid danig verkeerd inschat dat je je aandacht alleen zal vestigen op hetgeen je verwacht en je op die manier de werkelijkheid niet ziet. (ze is ook gerelateerd aan veranderingsblindheid.)

Het brein en de zintuiglijke visuele waarneming

Categorische auditieve perceptie: houdt in dat je kleine wijzigingen in de uitspraak niet waarneemt.

Chiasma opticum: Doorkruising van de zenuwbanen (zie hersenmodel gedragsneurowetenschappen.)

Constant houden van vormen en maten: automatisch zelf aanpassen van een vorm omdat je gewend bent die vorm te herkennen.

Cornea: hoornvlies => Deel van het oog.

Centraal zenuwstelsel:

Perifeer zenuwstelsel:

Dorsaal zenuwpad: zorgt voor het beantwoorden van de 'hoe' en 'waar'- vraag van de inkomende informatie.

Ventraal zenuwpad: zorgt voor het beantwoorden van de 'wat-vraag' van de inkomende informatie.

Externe prikkels: bieden informatie over het gedrag van anderen.

Interne prikkels: bieden je informatie over je eigen gedrag, cognities en emoties.

Neuronale codering: bewerking en opslag van waarnemingsprikkels opgenomen via de zintuigen.

Auditieve, visuele en semantische codering.

Occipitale hersenkwab: staat in voor de verwerking van visuele informatie.

Ooglens: deel van het oog.

Proprioceptie: waarneming van innerlijke prikkels.

Pupil: Deel van het oog.

Sensorische registers: Plaats waar inkomende waarnemingsgegevens voor een periode van een seconde of minder worden opgeslaan. Slechts wanneer info betekenisvol bevonden wordt stuurt men deze door naar het kortetermijngeheugen voor verdere bewerking.

Stimuluscorrectie:

Temporale hersenkwab:

Veldafhankelijkheid: Perceptie van deelaspecten wordt snel beïnvloed door omgevingsfactoren of het totaalbeeld.

Veldonafhankelijkheid: meer oog voor elk van de gedragingen afzonderlijk, ongeacht de globale context. Gedetailleerde waarneming.

Verhouding figuur-achtergrond: Wat jij bepaalt dat voor- of achtergrond is. Terwijl een ander deze evengoed omgekeerd kan interpreteren.

Waarnemingsillusies: verwijzen naar de geautomatiseerde betekenisverlening van de visuele prikkels die (mis)leiden tot foute interpretaties.

Visueel pad:

Aandacht, geheugen en tijdelijke observatie invloeden

Aandachtsspanne: aandachtscapaciteit.

Auditief geheugen: bewerking en opslag van auditieve waarnemingsprikkels als geluiden.

Episodisch geheugen: gerelateerd aan een gebeurtenis. Helpt je bijvoorbeeld herinneren dat je gisteren een observatie uitvoerde.

Intra- en interindividuele variaties aandacht: de observatiehaalbaarheid in rekening gebracht samen met de situationele kenmerken in je observatievoorbereiding.

Kortetermijngeheugen: onmiddellijke opslag van waarnemingsinformatie.

Langetermijngeheugen: langdurige bewaring van bewerkte waarnemingsprikkels.

Observatorinvloeden (tijdelijke) : fysieke conditie van de observator die invloed hebben op de observatie en zo voor vertekende observaties kunnen zorgen. Vb: slaperigheid.

Omgevingsinvloeden (tijdelijke) : Verwachte en onverwachte obstakels die de aandacht hinderen voor de observatie waarop je zo goed mogelijk moet trachten te anticiperen. Vb: temperatuur, materiële obstakels, lawaai,... .

Procedureel geheugen: Betreft hoe je moet handelen. Zo weet je bijvoorbeeld dat je eerst je sokken aantrekt voor je je schoenen aan doet.

Selectiviteit aandacht:

Semantisch geheugen: Betreft algemene informatie zoals je kennis over het observatieproces.

Veldafhankelijkheid: reeds vermeld.

Veldonafhankelijkheid: reeds vermeld.

Visueel geheugen: opslagplaats van beelden.

Hoofdstuk 4: Cognitieve en emotionele bias in gedragsobservatie

Actor-observatorfenomeen: neiging van personen om de oorzaak van het eigen gedrag aan externe kenmerken toe te schrijven en gedrag van anderen door persoonskenmerken te verklaren. Hier vooral door de verschillen dat je tijdens de observatie opmerkt tussen jezelf en de geobserveerde. Lijkt sterk op de fundamentele attributiefout.

Attributieproces: Proces waarbij je gebeurtenissen ofwel extern ofwel intern gaat verklaren.

Availability-effect: toegankelijkheid van kennis en ervaringen in het geheugen. Kan zorgen voor een over- of onderrapportage van perceptuele informatie. Ook invloed van je eigen theoretische achtergrond => je verklaart gedrag van een ander sneller volgens de theorie die je zelf volgt.

Cognitieve vertekening (bias): houden verband met geheugen en denkprocessen die voor vertekeningen kunnen zorgen door een invloed die ze hebben op de observatie.

Contrast fout: neiging om anderen tegengesteld aan zichzelf op een bepaalde eigenschap te beoordelen.

Cultuurcentrisme: weinig oog hebben voor en inzicht en begrip in socioculturele eigenschappen van een persoon. Weinig ruimte voor socioculturele eigenheid bij interpretaties.

Culturele competentie: zich continu vormen via kennisname van onderzoek en actieve praktijkervaring. Openheid naar culturele diversiteit is hiervoor een vereiste attitude.

Emotionele vertekening (bias): Gaat om individuele effecten en groepseffecten. Om deze te kunnen controleren moet je altijd de mogelijkheid bewaren een figuurlijke stap terug te zetten. Even afstand kunnen nemen van de context/groep waarin je je bevindt. Opnieuw bewust worden van eventuele optredende effecten.

Halo- effect: neiging om alle eigenschappen bij een persoon te beoordelen volgens een algemene indruk, eerder dan onafhankelijk. Algemene positieve indruk => alles aan die persoon positief beoordeelt.

Heuristiek: verwijst naar de informatieverwerkingsstrategieën die bepalen op welke manier je, onbewust en automatisch, gedragsinformatie interpreteert. Je begint bij een gekleurde visie en de informatie die je verkrijgt wordt tijdens de waarneming vervormt.

Informatieverwerkingsstrategie: we spreken van strategieën omdat ze ervoor zorgen dat we minder informatie moeten opslaan en ons brein niet overprikkeld raakt. Een deel hiervan gebeurt op dezelfde wijze als andere mensen, andere door unieke en persoonlijke ervaringen.

Intensiteit gevoelens en opvattingen: drukken een stempel op de manier waarop je gedrag percipieert en interpreteert. Deel van het referentiekader.

Intervisie:

Leniency-effect: 'aanleuningseffect' => neiging om bekenden en vrienden hoger in te schatten op bepaalde (positieve) gedragseigenschappen, dan onbekenden.

Groepsdruk: Deze kan ervoor zorgen dat het moeilijk wordt je als observator te onttrekken van de waarden, normen en denk- en voelpatronen van de groep waarvan je deel uitmaakt.

Logica fout: neiging om gedragsobservaties die gelijktijdig optreden te vertalen naar oorzaak-gevolgverbanden hoewel de eigenschappen in de werkelijkheid geheel los van elkaar kunnen staan.

Observatie-interval: tijd tussenin 2 observaties.

Primacy-effect: eerste gegevens tot in detail opgeslagen in het geheugen.

Recency-effect: laatste gegevens beter of meer gedetailleerd in het geheugen opgeslagen.

Projectie: eigenschappen van jezelf aan anderen toekennen met wie je je kan vereenzelvigen, of wanneer je bepaalde psychologische ervaringen voor jezelf moeilijk onder ogen kunt zien.

Sociale rol en culturele achtergrond:

Stereotypen: Sterk vereenvoudigde schema's. vaak met culturele eigenschappen genoemd.

Betrekking op situaties waarin je ongedifferentieerde schema's toepast.

Supervisie:

Tunnelvisie: kan optreden wanneer zienswijzen zo beperkt zijn dat je geen besef en/of aandacht meer hebt voor andere denk- en voelpatronen. Kan zowel persoonlijk als op groepsgebied voor komen.

Verwachtingen: onbewuste geheugenopslag van intense ervaringen met als doel sneller informatie te plaatsen in een situatie en interactie. Deze kunnen je paraatheid bevorderen indien ze terecht zijn, maar ook voor vertekeningen zorgen indien ze onterecht zijn.

Vroegere ervaringen: drukken een stempel op de manier waarop je gedrag percipieert en interpreteert. Deel van het referentiekader. Ze creëren verwachtingspatronen.

Hoofdstuk 5: Observeren herzien

Betrouwbaarheid (algemeen): verwijst naar de consistentie van de observaties. In hoeverre is de observatie standvastig tussen personen en in tijd?

Binnenbeoordelaarsbetrouwbaarheid: de mate waarin éénzelfde beoordelaar standvastig observeert over de tijd.

Collegiale toetsing:

Constructvaliditeit:

Deontologie: verwijst naar de beroepscode die van toepassing is in een bepaald praktijkdomein

Ethiek: omvat veel gedragsregels, maar is niet beperkt tot een (beroeps)domein.

Generaliseren: algemeen maken.

Hertestbetrouwbaarheid: de mate waarin eenzelfde gedrag stabiel ekan worden waargenomen in tijd.

Informed consent: toestemming na voorlichting.

Intervisie:

Operationaliseren: reeds vermeld.

Reactief effect:

Supervisie:

Systematische fouten: Niet op toeval beruste fouten. Vb. telkens weer dezelfde fout maken door iets dubbel te meten; of telkens weer iets overslaan;...

Toevallige fouten: Onsystematische fouten. telkens andere fouten maken waardoor je bepaald gedrag te veel over- of onderschat als voorbeeld.

Tussenbeoordelaarsbetrouwbaarheid: de mate waarin verschillende beoordelaars consistent waarnemen wanneer zij eenzelfde gedrag observeren.

Validiteit (algemeen): verwijst naar de geldigheid van observaties. De mate waarin een observatie meet wat hij oogt te meten.

Hoofdstuk 6: Een observatie plannen

Ad libitum-observeren: niet-systematische verkennende observatievorm. Vrij verzamelen van gegevens over gedrag, cognities en emoties door observatie. Je observeert wie en wat 'a priori' relevant lijkt.

Beschrijvende observatievraag: Vb. Is Tom te omschrijven als een eerder introvert of eerder extravert persoon?

Focus(persoon)-sampling: Gedurende een bepaalde periode alle gedragingen van 1 persoon registreren. Kan zowel in combinatie met gedrags- als tijdsampling.

Gedragssampling: ook wel event-sampling genoemd. Wordt gebruikt als je interesse hebt voor één bepaalde gebeurtenis, geselecteerd uit het gedragsgeheel. Observatieduur is vaak lang omdat de observator moet wachten tot het gedrag zich voordoet. Vaak afspraken nodig om misinterpretaties te vermijden!

Observatie- of gedragsuniversum: Geheel van gedragingen die je kan observeren.

Observatiesessie: Periode waarin je observeert.

Sample: selectie van de gedragingen die je effectief observeert uit het gehele gedragsuniversum. Ook wel steekproef genoemd.

Samplepunt: Tijdstip op het einde van elk tijdsinterval.

Scansampling: snel achtereenvolgend observeren van verschillende personen binnen een groep tijdens vooraf bepaalde regelmatige tijdsintervallen. Gedrag van elke persoon binnen de groep wordt geregistreerd in korte tijdsintervallen. Is minder tijdrovend dan continuë observatie.

Setting:

Stopregels: Leggen condities vast waarin een observatie niet kan worden voortgezet.

Tijdsampling: Tijdseenheid staat voorop. Het is vooral nuttig bij frequent gedrag. De totale observatieperiode wordt opgesplitst in opeenvolgende korte perioden of tijdsintervallen.

Tijdsinterval: een kortere afgebakende observatieperiode binnen een volledige observatiesessie waarin de observator zich alleen richt op doelgedrag.

Toetsende observatievraag: Vb. Is Tom agressief wanneer hij zijn zin niet krijgt?

Vakkennis:

Vergelijkende observatievraag: Vb: Zal Tom in vergelijking met een groep sneller of trager sociaal contact zoeken?

Verkennende observatievraag:

Vraagproces:

Hoofdstuk 7: Wat observeren? (de observatieschaal)

Afstemming op observatievraag: het uitgangspunt van de schaal moet echter vanaf het begin nauw aansluiten bij jouw observatie.

Bereik van de observatieschaal: vaak zo complex als het nodig is. Bij te klein bereik: missen van belangrijke info; is het te uitgebreid: de observator kan zijn doel voorbij schieten en zichzelf 'verliezen' in een overschot van info.

Categorieënsysteem: = observatieschaal. Organiseert die specifieke gedragscomponenten die je hebt geselecteerd om te observeren. Het brengt in beeld wat je precies zal observeren (welk gedrag je opneemt), maar ook welk deel van het observeerbare gedrag je bent vergeten opnemen (of waar je aan voorbij gegaan bent.)

Consequentie gedragsindeling: een observatieschaal waarbij het gedrag wordt geclassificeerd op

basis van de gevolgen dat het gedrag met zich meebrengt.

Fysieke gedragsindeling: elke rubriek uit motorisch bestaande gedragsuitingen.

Homogeniteit gedragsindeling: mate waarin al het gedrag dat je in 1 rubriek onderbrengt effectief bij elkaar past, ofwel tot éénzelfde begrip hoort.

Normgegevens: resultaten van een onderzoek dat met de betreffende schaal werd uitgevoerd bij een vergelijkingsgroep.

Objectiviteit gedragsomschrijving: door objectief alles op te schrijven, vermindert het risico op interpretatieverschillen (in tijd of tussen personen).

Observatiesysteem- of schaal: manier om gedrag te gaan classificeren.

Psychometrische kennis: kennis over de meting van geestelijk vermogen en geestelijke verschijnselen door wiskundige proefmetingen, vb. statistieken,...

Psychometrie is een wetenschap die zich bezig houdt met het meten van psychologische fenomenen zoals kennis, vaardigheden, attitudes, eigenschappen en persoonskenmerken.

Relationele gedragsindeling: classificatie van gedrag waarbij de gedragscomponenten georganiseerd zijn volgens de relaties en interacties die ze weergaven.

Uitsluitende gedragsindeling: houdt in dat een waargenomen gedrag kan slechts in 1 schaalrubriek tegelijk worden ondergebracht.

Vakkennis:

Volledigheid gedragscategorieën: (= uitputtend categorieënsysteem) dit betekent dat een observatiesysteem zo volledig mogelijk rekening houdt met de verschillende gedragingen die relevant zijn voor de observatievragen en het doel.

Hoofdstuk 8: Hoe kan ik gedrag meten en registreren?

Continu registreren: Observatievorm waarbij voortdurend word geobserveerd.

Discontinuu registreren: Observatievorm waarbij niet voortdurend word geobserveerd, maar in tijdsintervallen. Hiervoor moet je tijdsamples afbakenen.

Duurmeting: Hoe lang duurt dit gedrag? De tijdslenkte tussen aanvang en einde van een bepaalde gedraging uitgedrukt in een tijdseenheid (meestal seconden of minuten).

Frequentiemeting: hoe vaak komt het gedrag voor? Door turven tijdens een observatiesessie.

Gedragsbegin: Je kan pas observeren hoe lang een gedrag duurt en hoeveel keer een gedrag voorkomt als er duidelijk vast staat wanneer een gedrag begint en wanneer het eindigt. Afspraken zijn dus van groot belang wat dit betreft.

Gedragseinde: zie gedragsbegin.

Gedragssequentie: Volgorde waarin gedrag voorkomt.

Intensiteit meting: de graad of amplitude van gedrag. Dit is de moeilijkste meting omdat je zelfden over directe en objectieve maat beschikt van gedragsintensiteit. Je moet het dus veelal op indirecte wijze meten.

Intervalmeetschaal: Verbanden en verhoudingen tussen gedrag.

Latentiemeetschaal: de tijd die verstrijkt tussen het beëindigen van één gedrag en aanvang van een volgend gedrag. Kan een reactietijd of een wachttijd betreffen.

Local rates:

Patroonmeting: Je gaat na uit welke deelcomponenten het gedrag bestaat. Meestal in hoofdzaak is de volgorde van belang, eventueel hoe lang ze duren. Meestal kwalitatieve meetwijze: inzicht verwerven in de structuur van het doelgedrag.

Puntsampling: Je registreert op het tijdstip van het sample punt. Ook wel onmiddellijke registratie genoemd.

Meetcriterium:

Meetniveau: Niveau waarop je meet. Geordend in toenemende complexiteit.

Nominale meetschaal: Benoemend of beschrijvend meetniveau.

Onmiddellijk registreren: zie puntsampling.

Ordinale meetschaal: Beschrijvend, ordenend en onderling vergelijkend meetniveau.

Proportionele kadering registraties: uitdrukken van gedrag in het breder kader waarbinnen het optreedt. Je kan aangeven hoe frequent gedrag voorkwam, en hiervan een percentage berekenen (aanvullend aandeel van het gedrag) ten opzichte van al het geobserveerde gedrag bij die persoon.

Responstijd: zie reactietijd.

Reactietijd: Hoeveel tijd verloopt er tussen het optreden van één gedrag en de reactie daarop van een andere persoon?

Sample-interval: Tijd die verstrijkt tussen 2 registratiemomenten. De observatieperiode tussenin 2 samplepunten.

Samplepunt: Moment na een tijdsinterval waarop je je observaties registreert.

Semantische differentiaal schaal:

0/1 registratie: op het tijdstip van het sample punt, rekeninghoudend met de volledige sampleperiode. Word vaak toegepast bij scansampling.

Wachttijd: Hoeveel tijd verloopt er tussen het optreden van één gedrag en een volgende gedraging bij dezelfde persoon?

Hoofdstuk 9: Goed bekeken, en dan?

Beschrijvende interpretatie: = kwalificaties. Is het eerste niveau van interpretatie. Je benoemt of kenschetst de kwantitatieve resultaten, zoals deze er vaak zijn bij systematische observatie.

Cohen's kappa: niet te kennen

Concurrente validiteit: niet te kennen

Convergente validiteit: niet te kennen

Divergente validiteit: niet te kennen

Mondelinge rapportage: het mondeling overbrengen van de resultaten. Voordeel ervan is dat er meteen ruimte wordt gemaakt voor feedback, afstemming op de reacties van diegene aan wie je rapporteert evenals bijsturingen.

Overeenstemmingspercentage: niet te kennen.

Schriftelijke rapportage: geschreven overdracht van geobserveerde gegevens. (geen voorkeur op mondelinge of omgekeerd)

Verklarende interpretatie: bestaat uit het leggen van verbanden, het maken van vergelijkingen en het eventueel toetsen van veronderstellingen. Doel: het gedrag verklaren, zij het met de nodige voorzichtigheid.